

بانک توسعه صادرات ایران و جایگاه آن به عنوان اگزیم بانک ایران

سیدمرتضی ذکاوت

یافته علاوه بر وجود ارگانهای تخصصی از این نوع، ساز و کارهای متنوعی برای فعالیت هر چه بهتر موسسات مالی و به ویژه موسسات تخصصی در زمینه توسعه صادرات و واردات وجود دارد که از آن جمله می‌توان به بازار پولی فعال و وجود انواع ابزار مالی جهت پوشش ریسک‌های مختلف و نیز امکان معامله انواع قراردادهای تامین مالی در بازار به منظور افزایش هرچه بیشتر نقد شوندگی آنها، همچنین استفاده گسترده از روشهای مالی پیشرفته تامین مالی پروژه از جمله Project Finance، اشاره نمود. نکته قابل ذکر دیگر اینکه در روند حمایت از صادرات معمولاً بخش‌های تولید نیازمند نهادها و نیز ماشین آلات، فناوری و سایر ملزوماتی هستند که لازم است از خارج از کشور تامین گردد. بدین ترتیب روند صادرات صرفاً یک فرآیند یک سویه نیست بلکه یک چرخه بسته است که با واردات تکمیل می‌شود.

از این روست که در یک سیاست جامع توسعه صادرات، تامین مالی واردات در راستای حمایت از صادرات به عنوان یک فرآیند تکمیلی دیده می‌شود. شاید به همین دلیل است که اگزیم بانک‌ها به عنوان بانک تخصصی در خصوص صادرات و واردات به فعالیت می‌پردازد. اما در مورد کشور ایران، نیاز به ایجاد یک بانک تخصصی در زمینه توسعه صادرات قبل از انقلاب اسلامی و پس از ملی شدن نفت و تحریم نفتی کشور، احساس شد و بانکی با همین نام توسط دولت دکتر مصدق تأسیس گردید ولی به دلایل مسائل سیاسی عملاً هیچگاه شروع به فعالیت ننمود. لیکن بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و در تیرماه سال ۱۳۷۱ و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی، بانک توسعه صادرات ایران به عنوان اولین بانک تخصصی پس از انقلاب، پا به عرصه وجود نهاد و به طور

اهمیت توسعه صادرات توسط کشورها و دولت‌ها به عنوان یک هدف اساسی در صحنه اقتصاد امری کاملاً شناخته شده است. از این رو قریب به اتفاق کشورهای جهان موسسات مالی و تخصصی وابسته به دولت را برای این منظور تأسیس نموده‌اند. یکی از این موسسات، اگزیم (EXIM) بانک می‌باشد که نام آن از عبارت Export-Import Bank گرفته شده است. همچنانکه از نام آن پیداست این موسسه مالی دولتی در جهت حمایت دولت از صادرات و واردات یا به عبارتی تجارت خارجی کشورها ایجاد گردیده است. بر این اساس اگزیم بانک در راستای سیاست‌های دولت به تامین مالی تجارت خارجی می‌پردازد. علاوه بر این صدور بیمه نامه‌های صادراتی و ضمانت نامه نیز از دیگر فعالیت‌های این موسسات دولتی است. ذکر این نکته لازم است که از دیدگاه جهانی برای ایجاد موسسات تخصصی در زمینه توسعه صادرات به طور معمول کشورها از ۳ الگوی حمایتی پیروی می‌نمایند:

- ایجاد اگزیم بانک
- ایجاد موسسات بیمه و تضمین صادرات
- استفاده همزمان از دو روش فوق

شایان ذکر است، کشورهای در حال توسعه از جمله ایران از الگوی سوم استفاده می‌نمایند. بر این مبنا در کنار یک بانک دولتی تخصصی (اگزیم بانک)، یک نهاد دولتی دیگر نیز به عنوان موسسه بیمه و تضمین صادرات شکل می‌گیرد. بدین ترتیب معمولاً تامین مالی در اگزیم بانک و بیمه تضمین در موسسه بیمه و تضمین صادرات متمرکز می‌شود. هر چند که اگزیم بانک‌ها راساً می‌توانند به صدور بیمه نامه و ضمانت نامه اقدام نمایند لیکن این دو به عنوان مکمل یکدیگر به فعالیت می‌پردازند. البته ناگفته نماند که در کشورهای توسعه

**در یک سیاست جامع توسعه صادرات،
تامین مالی واردات در راستای
حمایت از صادرات به عنوان یک
فرآیند تکمیلی دیده می‌شود**

رسمی شروع به فعالیت نمود. از آن پس این بانک که نهاد مالی نوپا با کمتر از صد نفر کارمند بود به فعالیت خود در عرصه حمایت مالی از صادرات ادامه داد و با برخورداری از نیروهای جوان و پر شور و نیز بهره‌گیری از تجربه برخی از مدیران و پیش‌کسوتان سیستم بانکی به زودی توانست با ارائه کارنامه قابل قبول در مرکز توجهات مدیران ارشد نظام اقتصادی و نیز صادرکنندگان قرار گرفته و جایگاه ویژه‌ای به عنوان یک نهاد مالی دولتی در زمینه حمایت از صادرات نه تنها در کشور بلکه در سطح جهان کسب نماید. در سال‌های اخیر دولت و مجلس نیز بر قابلیت‌ها و توانمندی‌های این بانک در حمایت از توسعه صادرات کشور اذعان داشته‌اند. به طوری که طی چند مرحله سرمایه این بانک به طور چشم‌گیری افزایش یافته که نشان دهنده میزان اهمیت آن در سیاست‌های کلان کشور در راستای حمایت از صادرات می‌باشد. بانک توسعه صادرات ایران در حالی هفدهمین سال فعالیت پر افتخار خود را پشت سر می‌گذارد و وارد هیجدهمین سال آن می‌گردد که مسئولیتی بزرگ را بر دوش داشته و میدان رقابتی پرچالش را در عرصه بین‌الملل در پیش روی دارد. بی‌شک ایفای نقش در زمینه حمایت مالی از صادرات کشور در سطح بازارهای جهانی که به مثابه میدان مبارزه جدی و بی‌امان برای تمام فعالان اقتصادی و تجاری می‌باشد، وظیفه‌ای بسیار سنگین است. این امر نیازمند عزم و اراده و همدلی تمام اعضای خانواده بانک توسعه صادرات ایران اعم از کارمندان، کارشناسان و مدیران و تلاشی همه جانبه است. برای این منظور تحقق موارد زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- بهبود و ارتقای ساختار سازمانی بانک و همچنین کیفیت و توانایی‌های تخصصی نیروی انسانی آن متناسب با مسئولیت‌های فزاینده پیش رو.
- بهبود کیفیت دارایی‌ها و افزایش گردش منابع بانک به نحوی که امکان کاربرد آن در بخش‌های مختلف صادرات فراهم گردد.
- توجه بیش از پیش به جایگاه و اعتبار بین‌المللی و ارتقای رتبه اعتباری بانک توسعه صادرات ایران با هدف حضور در بازارهای مالی جهانی و استفاده از منابع ارزان قیمت.
- اهتمام ویژه جهت تثبیت جایگاه داخلی و خارجی بانک به عنوان اگزیم بانک و فراهم سازی زمینه و منابع لازم برای این منظور.
- استقرار ساز و کارهای لازم جهت ایجاد ابزارهای نوین جهت تامین مالی صادرات و پوشش ریسک‌های مربوطه.
- در پایان امید است این بانک در سایه الطاف الهی، همچنین تدبیر، همت و عزم مدیران و کارکنان خود، بتواند گام‌های بزرگی را در جهت تحقق اهداف والای خود در راستای حمایت از صادرات کشور برداشته و صفحات زرین دیگری را به کارنامه درخشان خود بیفزاید.